

TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 29, 22. oktober 2020

Indhold

- **MARK**
  - Aktuelt i marken
  - Klipping af hegn
- **REGLER OG TILSKUD**
  - Destruktion af efterafgrøder
  - Regler for jordbearbejdning forud for vårsæd
  - Regler for - og tips til Sprøjtejournal
- **ARRANGEMENTER OG KURSER**
  - GLEJBJERG - efterafgrøder
  - Fremvisning af minivådområde

MARK

Aktuelt i marken

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

Etableringen af vintersæd er gået godt, og vi ser mange pæne marker i god vækst, når vi kommer rundt.

Lus i vintersæd

Der bliver fundet lus nogle steder. I registreringsnettet er der, i 2/3 af de marker der ugentligt følges, fundet så mange lus, at det udløser bekæmpelse. I Jylland findes de primært i Sydøstjylland, men ligger dine marker i et område med mildt klima og i marker sået før midten af september, er risikoen størst for skade af luseangreb, og det er derfor vigtigt at kigge i markerne for eventuelle angreb.

Der findes ingen bekæmpelsestærsker for bladlus om efteråret i vintersæd, fordi et varierende antal bladlus indeholder smitte af havrerødsot, og fordi det er ukendt, hvornår nattefrost reducerer antallet af bladlus. Lettere nattefrost dræber ikke bladlusene. Finder man dog bladlus på 2-3 procent af planterne, anbefales en bekæmpelse, såfremt marken er sået i første halvdel af september. Jo tidligere såning jo større risiko for angreb.

Til bekæmpelse af lus kan bruges Lamdex/Karate (0,1 kg/ha), Kaiso sorbie (0,05 kg/ha), Mavrik Vita (0,05-0,1 l/ha) eller Fastac (0,125 l/ha). Endvidere er Biscaya (0,1-0,15 l/ha) godkendt til mindre anvendelse, men kun i vinterbyg. Biscaya er forbudt fra 1. januar 2021 – så eventuelle rester bør opbruges nu.

Væselhale – tag dig i agt

Problemgræsset væselhale huserer hos mange landmænd. Det kan udvikle sig til et stort problem, hvis man ikke er opmærksom. Vi skrev om væselhale i foråret i TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 15. Har du områder med væselhale, hvor det har udviklet sig til et helt tæppe i vintersæden, så er kemiske bekæmpelse nærmest umulig, hvis vintersæden skal overleve. Det kan derfor blive nødvendigt at opgive vintersæden i disse marker og i stedet planlægge en vårafgrøde. Men du bør også bekæmpe væselhalen med glyphosat nu. Lader du græsset udvikle sig helt til foråret, kan det opnå en

størrelse, hvor de er svære at komme til livs efter vinteren. Kontakt din planterådgiver, hvis du er i tvivl om du har væselhale – eller om bestanden af væselhale i marken er så stor, at der skal drastiske løsninger i brug som fx glyphosat.

Billede 1 Vinterraps med meget væselhale. I vinterrapsen er det muligt at bekæmpe væselhale med Kerb, men i vintersæd er der ikke mange effektive muligheder, når bestanden er så stor som her (Foto: Jens Peder Pedersen, SAGRO).

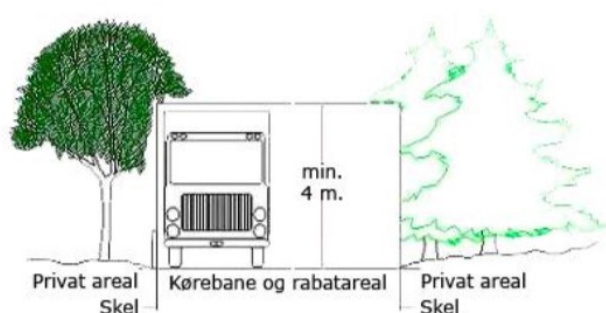
Klipning af hegn

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

Nu hvor det bliver efterår, er der god mulighed for at få kigge læhegnene efter. Ved at klippe nu undgår du at komme i karambolage med fuglereder. Grundejere i såvel by som på land har pligt til at holde beplantning klippet, så den ikke vokser ud over fortov, sti og vej.

Langs en ejendom, som grænser op til vej, har grundejeren pligt til at studse udhængende grene og holde beplantning opstammet. Det skal ske sådan, at der holdes en frihøjde over vejen på mindst 4,0 meter og over fortove og rabatter på 2,75 meter. Hæk eller beplantning skal være klippet ind i flugt med vejskel.

Læhegn mellem marker bør også klippes og de afklippede grene fjernes. Derved undgår man at markredskaberne rammer træer og grene når der arbejdes i marken.

Figur 1 Træer skal klippes, så der er en frihøjde på min. 4 m over vej og rabatreal på landet. Over fortove er frihøjden

REGLER OG TILSKUD

Destruktion af efterafgrøder

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

Det er fra 20. oktober lovligt at destruere efterafgrøder, med enkelte undtagelser, de beskrives længere nede i teksten. Men i langt de fleste tilfælde er der ikke nogen grund til at nedvisne nu. Lad efterafgrøderne stå til foråret, de kan sagtens nås at blive visne ned i foråret, hvis ikke vinteren tager livet af dem.

Husk at der efter en pligtig-, husdyr- eller målrettet efterafgrøde skal sås vårsæd, mens der ikke er krav om dette for MFO efterafgrøder og græsudlæg.

Skal efterafgrøden destrueres?

Efterafgrøderne har i løbet af efteråret optaget kvælstof. Så længe planterne er levende vil kvælstoffet være i biomassen, men når de visner eller nedvisnes vil biomassen gradvist nedbrydes, og kvælstoffet vil dermed blive frit og kan dermed udvaskes. Der er forskel på planternes evne til at overvintre; mens græsudlæg sagtens kan holde til vinteren, vil olieræddike, gul sennep, honningurt m.fl. dø i løbet af vinteren. Når du har haft arbejdet med at etablere efterafgrøderne og der i kvælstofkvoten regnes med en kvælstofeffekt af efterafgrøderne, er der alt mulig grund til at sørge for at beholde efterafgrødernes kvælstof så længe af vårsæden kan få gavn af det i foråret.

Derfor er vores anbefalinger at lade efterafgrøderne stå til foråret. Dette gælder især på sandjord, hvor risikoen er størst for udvaskning. Undtagelser kan være hvis der er problemer med kvik i marken, det bør bekæmpes med glyphosat nu, men nøjes gerne med kun at bekæmpe de inficerede pletter.

Kvik bekæmpes med ca. 1.000 g aktivt stof pr. ha svarende til 3 liter glyphosatomiddel med 360 g pr. liter. Glyphosatomidler bør tilsættes 2,0 l ammoniumsulfat + 0,1-0,2 l spredklæbemiddel pr. ha for at sikre effekten under mindre gunstige forhold og for at modvirke effekten af eventuelt hårdt vand. Husk at ammoniumsulfat i sprøjten FØR glyphosat tilsættes.

Ved pløjefri dyrkning har man også gavn af at holde på næringsstofferne over vinteren, men her skal man holde for øje at der er tid til at nedvisne og sikre at græstørven når at visne nok til at den pløjefrie etablering kan udføres til foråret.

Frist for destruktion

Den generelle frist for destruktion er 20. oktober, medmindre det drejer sig om MFO efterafgrøderne er sået mellem 20. august og 7. september, eller det drejer sig om MFO-græsudlæg, hvor der er indmeldt udskudt høst af hovedafgrøden.

Ved udskudt såning af MFO udskydes destruktionen tilsvarende, sådan at de sidst såede efterafgrøder må destrueres fra 2. november. Vil du se de eksakte datoer for MFO efterafgrøder sået mellem 20. august og 7. september, så se [listen her](#). MFO-græsudlæg, hvor hovedafgrøden er indmeldt med udskudt høst, må destrueres fra 2. november.

Ved MFO-græsudlæg i majs er destruktionsfristen 8 uger efter høst. Og pligtig-, husdyr- eller målrettet efterafgrøde græsudlæg i majs er fristen 1. marts.

Regler for jordbearbejdning forud for vårsæd

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

Du må gerne lave jordbearbejdning forud for vintersæd. Men skal der være vårsæd i marken 2021, må der som udgangspunkt ikke foretages jordbearbejdning i efteråret. Hvornår jordbearbejdning må begynde, afhænger af jordtypen. Forbuddet gælder fra høst og frem til:

- oktober på lerjord, JB 7-9
- november på lerjord, JB 5-6 og 10-11
- februar på sandjord, JB 1-4

Dertil kommer en hel række undtagelser, men i praksis er den der berører flest at arealer med efterafgrøder er undtaget. Her gælder i stedet reglerne om destruktionsdatoen, og som hovedregel er det 20. oktober, medmindre MFO efterafgrøder er etableret sent eller MFO-græsudlæg hvor dæksæden er tilmeldt sent høst, da udskydes det til 2. november. Læs alle undtagelser i TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 24.

Regler for – og tips til Sprøjtejournal

Af planterådgiver Birgit Vestergård

Miljøstyrelsen, der nu kontrollerer sprøjtejournaler, tjekker tilsyneladende også *indholdet* i journalen, og ikke blot om journalen findes. Derfor lidt opdatering om - og tips til sprøjtejournalen. Der er stadig ikke noget bestemt "formkrav" til journalen, men den skal indeholde følgende oplysninger:

- **Ejer/brugers CVR nr.**
- **Midlets navn** (med samtlige efternavne f.eks. "250 EC", "333 HL"). Registreringsnr. kan være nyttigt at påføre for midler med Mindre Anvendelsesgodkendelse eller dispensation for senere at kunne dokumentere, at midlet er lovligt brugt.
- **Dato for behandling.** Vær her obs på midler, der har et minimumsinterval for gentagen behandling. Vær opmærksom på at dato-interval tjekkes *ikke* af pesticidkontrollen i FarmTracking m.fl.
- **Dosis pr ha.** Obs vedr. midler med afstandskrav, se nedenfor.
- **Mark nr.**
- **Størrelsen af det behandlede areal**, angivet med min. 1 decimal.
- **Dokumentation for afdrift-reduktion** (nærmere beskrevet nedenfor)

Krav til ajourføring

Det er et krav, at behandlinger noteres – eller vinkes af, hvis de er planlagte i forvejen, senest 7 dage efter sprøjtning. Den *opdaterede* journal skal gemmes på bedriften i 3 år (kun *undtagelsesvis* vil en kontrollør acceptere, at journalen ligger hos planterådgiveren på kontroltidspunktet). Vi har i år startet med Sprøjtejournal-abonnement, hvor vi i Planter & Miljø hjælper med den løbende ajourføring af journalen i vækstsæsonen. Vi henviser gerne til de relevante kolleger, hvis du er interesseret.

Anden dokumentation

Flere og flere midler får **krav om afstande til vandmiljø, §-3 eller andre følsomme områder**. I de fleste tilfælde kan disse afstandskrav nedsættes til 2 m ved brug af afdrift-reducerende teknik i en bredde på mindst 20 m fra disse reducerede afstandskrav.

Bemærk, hvis man behandler *hele* arealet ifølge markplanen af en mark med afstandskrav, og bruger max dosis af et middel, har man nemt en ulovlig behandling! – som fremover vil kunne tjekkes direkte via indberetningerne. Eksempler på ret almindelige midler med afstandskrav:

- Cossack OD og Starane 333 HL: begge 5 m til §3-arealer og 2 m til vandmiljø.
- Propulse SE 250: 2 m til veje, boliger, institutioner, offentlige arealer og vandmiljø.

Der er flere måder at dokumentere afdrift-reduktion på. I FarmTracking kan der vinkes af for brug af afdriftsreducerende teknik. Det kræver dog, at man skal dog på forhånd har fastlagt de "følsomme områder", og der skal indlægges en "skabelon", der beskriver den anvendte afdriftsreducerende teknik + sprøjtefører. Det er nu også her et krav, at man "vinker af"- det er ikke nok at oplysningerne ligger fortrykt i systemet.

Alternativt kan man dokumentere afdriftsreduktion på papir. Hvis man bruger relevant teknik for alle behandlinger, kan

man udfylde et samlet skema for hver "afdrift-type". Ét skema for midler med afstandskrav, bilag 3 fra Miljøstyrelsens hjemmeside.

Tilsvarende kan man udfylde ét skema for samtlige Boxer/Fidox/Roxy-behandlinger i sæsonen, bilag 4 fra Miljøstyrelsens hjemmeside.

Tip: Hvis man bruger 90 % afdrift-reduktion langs alle markkanter, kan bilag 3 boks: "Anvendt afstandskrav til vand ifm. aktuel udbringning" udfyldes med "2 m", og "Afstandskrav ifølge etiketten" udfyldes med "varierende". Hvis resten af skemaet er udfyldt entydigt, kan man nøjes med dette ene skema for samtlige behandlinger med afstandskrav i en vækstsæson.

Husk også at printe evt. **Mindre Anvendelses** godkendelser (tidligere: Off-label). Disse kan hentes på Middeldatabasen.dk. For midler på **dispensation** kan der være yderligere dokumenter, der skal gemmes, fx er der et specielt dokumentationsskema for brug af Reglone i 2020.

Indberetning af planteværnsforbruget

Igen er der flere veje: Man kan indberette direkte fra miljøstyrelsens hjemmeside, hvor man også kan føre sin sprøjtejournal. *Dette anbefaler vi generelt ikke*, da der her ikke er nogen kontrolfunktion på indtastningerne. F.eks. kan man indtaste "røde musekorn" i en hvedemark uden advarsler!

Ved brug af Farmtracking og Mark Online-systemet kan mange ting tjekkes ved systemernes pesticid tjek.

Husk dog at aftale med din rådgiver, hvor meget du forventer mht. tjek af behandlingerne før indberetning. Princippet er generelt:

DU *fører* sprøjtejournalen (Vi hjælper med opdateringen - hvis det er aftalt et abonnement)

VI *indberetter* data, som vi får dem fra dig.

Da der som det ses, er mange "systemer", er det vigtigt at få aftalt hvem, der er ansvarlig for hvad i forhold til korrekt sprøjtning, journalføring og indberetning. Sørg også for at aftale dette med maskinstationen, hvis denne forestår sprøjtningerne.

ARRANGEMENTER OG KURSER

GLEJBJERG – efterafgrøder

Tid: tirsdag den 27. oktober kl. 10.00

Sted: Glejbjergvej 4, 6752 Glejbjerg

Mød op og bliv klogere på:

- Arter og blandinger
- Hvor stor gavn gør kvælstoffixerende arter i blandingen
- Hvilke arter er specielt gode til sandjord
- Se SAGRO/DSV's fintunedede græs/kløverblanding
- Hvordan er en sikker strategi for efterafgrøder, så det lykkes- udlæg, før høst, efter høst alternativer, teknik og såbed
- Alternativer til efterafgrøder og måske en fremtid med Sattelitmåling af plantevækst som alternativ til regler!

Læs mere på sagro.dk

Fremvisning af minivådområde

Tid: Torsdag den 29. oktober

Sted: Forskellige steder, se her hvor

Nu har du chancen for at se et etableret minivådområde. Få en snak med både landmand og den lokale oplandskonsulent, og se med egne øjne det foreløbige eller endelige resultat.

Det er gratis at deltage, og du kan godt besøge flere områder på én dag.

Tilmeld og læs mere på seges.dk